

УДК 631.164:330.322(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/38.25>

Оліфер Д.О.

аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0879-341X>

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

У статті досліджується процес формування та економічної оцінки інвестиційного потенціалу підприємств аграрного сектору України в умовах повоєнного відновлення. Основну увагу зосереджено на виявленні диференціації інвестиційного потенціалу між підприємствами, ідентифікації «пастки низького потенціалу» та чинників, що її зумовлюють. Запропоновано комплексний підхід до інтегральної оцінки інвестиційного потенціалу, який поєднує фінансові, ресурсні, маркетингові й інституційні компоненти. Застосування інтегрального індикатора дає змогу визначити сильні й слабкі сторони інвестспроможності аграрних підприємств, сегментувати їх за рівнем інвестиційного потенціалу, обґрунтувати пріоритетні напрями його підвищення у повоєнний період та сформувати інформаційну базу для інвестиційних рішень.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, економічна оцінка, аграрний сектор, сільськогосподарські підприємства, інтегральний індекс, інвестиційна спроможність, інвестиційні ресурси, повоєнне відновлення, інвестиційна стратегія.

Постановка проблеми. Після повномасштабної агресії 2022 року аграрний сектор України зіткнувся з одночасним посиленням потреби в інвестиціях і звуженням можливостей їх залучення. Руйнування виробничої та логістичної інфраструктури, підвищення воєнних і фінансових ризиків, зміна конфігурації експортних ринків зумовили різке зростання вимог до стійкості та адаптивності сільськогосподарських підприємств. За таких умов ключовим детермінантом здатності підприємств не лише відновлювати втрачені потужності, а й переходити до траєкторії модернізації та довгострокового зростання виступає їх інвестиційний потенціал, який інтегрує фінансові, матеріально-технічні, організаційно-управлінські, ресурсні, маркетингові, соціальні та інституційні компоненти.

Результати проведеного в дисертаційному дослідженні аналізу свідчать про високу диференціацію інвестиційного потенціалу аграрних підприємств за рівнем фінансової стійкості, фондоозброєності, доступу до ринків збуту та охоплення інституційними програмами підтримки. Виявлено наявність групи підприємств з високим інтегральним індексом інвестиційного потенціалу, які спроможні акумулювати ресурси для інноваційного розвитку, а також підприємств, що перебувають у «пастці низького потенціалу» – із обмеженим доступом до кредитних ресурсів, недостатнім технічним оновленням та слабкою інтегрованістю у ринки й інституційну інфраструктуру. Наявні підходи до оцінювання інвестиційної спроможності, орієнтовані переважно на окремі фінансові показники або макrorівневі оцінки сектору в цілому, не дозволяють достатньо точно ідентифікувати такі профілі та сформувати обґрунтовані управлінські рішення на рівні конкретного підприємства.

Отже, науково й практично актуальною є проблема розроблення та апробації комплексного інструмента-

рію економічної оцінки формування інвестиційного потенціалу аграрних підприємств на мікрорівні, заснованого на системі нормованих показників і розрахунку інтегрального індексу. Її розв'язання дає змогу не тільки кількісно виміряти рівень інвестспроможності окремих підприємств і згрупувати їх за типами інвестиційного профілю, а й окреслити цільові напрями посилення фінансової, ресурсної та інституційної бази в контексті повоєнного відновлення, реалізації галузевих стратегій та ефективного використання державної й донорської підтримки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств ґрунтується на напрацюваннях цілої низки вітчизняних та міжнародних досліджень, які формують теоретико-методичне підґрунтя для побудови інтегральної оцінки інвестиційного потенціалу аграрних підприємств.

Згідно з аналізом останніх досліджень та публікацій, у працях Ф. Ф. Бутинця, присвячених теорії економічного аналізу [1], закладено базові підходи до побудови системи показників, нормування та інтерпретації результатів аналізу діяльності підприємства. В. О. Савчук розвиває ідеї економічної діагностики підприємства як цілісної системи, акцентуючи увагу на комплексній оцінці фінансового стану, ділової активності та ризиків [2]. Ці підходи безпосередньо використовуються у дослідженні для формування логіки відбору індикаторів інвестиційного потенціалу й побудови інтегральних оціночних моделей.

О. П. Кириленко розглядає інвестиційний потенціал підприємства як багатокomпонентну характеристику, що поєднує фінансові, виробничі, інноваційні та управлінські можливості, і пропонує методичні підходи до його аналітичної оцінки та планування розвитку [3]. Г. І. Ковальчук зосереджується на оцінці ефективності

інвестицій, розробляючи критерії й показники, що дозволяють пов'язати інвестиційні рішення з результатами діяльності підприємства [4]. Ці напрацювання важливі для обґрунтування структури інтегрального індексу інвестиційного потенціалу та зв'язку між його рівнем і економічною результативністю аграрних підприємств.

У статті Ю. І. Лисенка проаналізовано інвестиційну привабливість підприємств АПК, виокремлено ключові фактори, що формують інтерес інвесторів до аграрного бізнесу, зокрема ресурсне забезпечення, рентабельність, ризики та галузеві перспективи [5]. С. А. Калужний акцентує увагу на інституційних засадах залучення інвестицій у сільське господарство, розкриваючи роль державної політики, програм підтримки та регуляторного середовища [6]. С. І. Поліщук пропонує систему фінансово-економічних індикаторів інвестиційного потенціалу підприємства, яка включає показники фінансової стійкості, ліквідності, структури капіталу та ділової активності [7]. Зазначені дослідження формують методичну базу для вибору груп індикаторів (фінансових, ресурсних, інституційних), що враховуються в інтегральному індексі інвестиційного потенціалу аграрних підприємств у даній статті.

Аналітичні матеріали «Інвестиційного паспорта агропідприємства», підготовлені Міністерством економіки України [8], містять практичні підходи до представлення інформації про інвестиційні можливості підприємства для потенційних інвесторів і слугують орієнтиром для структурування показників інвестспроможності. «Стратегія розвитку аграрного сектору України на 2023–2030 роки» [9] визначає пріоритети інвестиційної політики, модернізації виробництва та розбудови інфраструктури, що задає макроконтекст, у межах якого формується інвестиційний потенціал окремих підприємств. Окреме значення має «Методика розрахунку інтегрального індексу інвестиційного потенціалу підприємств», розроблена на базі наукових установ НАН України [10], яка пропонує інструментарій нормування показників і побудови узагальнюючого індексу. Статистичний щорічник України [11] забезпечує емпіричну базу для відстеження динаміки фінансових і виробничих показників аграрних підприємств.

Звіти FAO щодо потреб аграрного сектору України в умовах війни [12], аналітичні огляди GIZ інвестиційного клімату в українському агробізнесі [13], оцінка інвестиційного клімату Світовим банком [14] та аналітика OECD щодо вдосконалення інвестиційних рамок у сільському господарстві [15] розкривають особливості зовнішнього інституційного середовища, ризиків і бар'єрів для інвестування в агросектор України. Вони підкреслюють значну залежність аграрних підприємств від зовнішнього фінансування, важливість доступу до міжнародних програм підтримки та необхідність підвищення прозорості й передбачуваності регуляторної політики.

Попри суттєві напрацювання, аналіз зазначених джерел показує низку невирішених аспектів, які і визначають проблематику статті. По-перше, більшість досліджень зосереджені або на загальнотеоретичних питаннях інвестиційного потенціалу, або на макрорівневій оцінці інвестиційної привабливості галузі, тоді як комплексне мікрорівневе оцінювання

інвестиційного потенціалу саме аграрних підприємств у повоєнних умовах залишається недостатньо розробленим. По-друге, існуючі інтегральні методики [3; 7; 10] переважно не враховують поєднаного впливу фінансових, ресурсних, маркетингових та інституційних компонент у специфічних умовах воєнних і післявоєнних шоків 2022–2025 років. По-третє, виявлення «пастки низького потенціалу» та кількісна діагностика бар'єрів реалізації інвестресурсів на рівні окремих підприємств у згаданих роботах лише окреслені, але не формалізовані в інтегральні оціночні моделі.

Саме ці прогалини зумовлюють необхідність подальших досліджень, спрямованих на розроблення й апробацію комплексного підходу до економічної оцінки формування інвестиційного потенціалу підприємств аграрного сектору України на основі інтегрального індексу, що і є предметом даної статті.

Метою статті є розроблення та апробація комплексного підходу до економічної оцінки формування інвестиційного потенціалу підприємств аграрного сектору України в умовах повоєнного відновлення на основі інтегрального індексу, що відображає фінансові, ресурсні, маркетингові та інституційні компоненти їх інвестспроможності. Реалізація цієї мети покликана забезпечити кількісну діагностику диференціації інвестиційного потенціалу, виявлення «пастки низького потенціалу» та окреслення пріоритетних напрямів його посилення.

Для досягнення поставленої мети у статті необхідно вирішити такі завдання:

- узагальнити теоретичні підходи до розуміння сутності інвестиційного потенціалу та інвестспроможності підприємств аграрного сектору;
- обґрунтувати систему показників, що репрезентує фінансові, ресурсні, маркетингові та інституційні передумови формування інвестиційного потенціалу аграрних підприємств;
- здійснити нормування відібраних індикаторів та розробити методику розрахунку інтегрального індексу інвестиційного потенціалу;
- на основі емпіричних даних оцінити рівень та диференціацію інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств, виокремити групи з високим, середнім та низьким інвестиційним потенціалом, зокрема ідентифікувати «пастку низького потенціалу»;
- сформулювати практичні рекомендації щодо посилення фінансової, ресурсної та інституційної бази інвестиційного потенціалу аграрних підприємств у повоєнний період.

Виклад основного матеріалу дослідження. У межах статті економічна оцінка формування інвестиційного потенціалу підприємств аграрного сектору здійснена як послідовність взаємопов'язаних етапів, що поєднують методичне узагальнення, побудову системи показників, інтегральне оцінювання та інтерпретацію результатів із позицій повоєнного відновлення.

На першому етапі узагальнено підходи до трактування інвестиційного потенціалу та його оцінювання. Порівняльний аналіз ресурсного, фінансово-коефіцієнтного, рейтингового та інтегрально-індексного підходів показав, що жоден з них окремо не забезпечує достатньо повного відображення інвестспроможності аграрних підприємств. Ресурсний підхід концентрує

ється на наявних виробничих потужностях та не враховує інституційні й ринкові обмеження; фінансові методи фокусуються на ліквідності, платоспроможності та рентабельності, але не охоплюють маркетингові й організаційні аспекти; рейтингові схеми залежать від суб'єктивних експертних оцінок. Це зумовило доцільність використання інтегрального підходу, що дозволяє поєднати кількісні та якісні характеристики інвестиційного потенціалу в одному агрегованому індексі та зробити результати порівнянними між підприємствами різного масштабу й спеціалізації.

Далі було сформовано концептуальну модель інвестиційного потенціалу аграрного підприємства, що поєднує внутрішні та зовнішні чинники. До ядра внутрішніх факторів віднесено ресурсну базу (рівень зношеності й модернізації основних засобів, фондоозброєність, доступ до землі й трудових ресурсів), фінансові характеристики (прибутковість, структура капіталу, здатність до самофінансування), організаційно-управлінські компетенції (наявність інвестиційної стратегії, системи планування та контролінгу, досвід проектного менеджменту), а також маркетингові параметри (стабільність каналів збуту, частка ринку, експортна активність). Зовнішній блок моделі включає доступ до фінансування (кредитні лінії, грантові програми, партнерські інструменти), кон'юнктуру ринку збуту, регуляторне середовище, а також воєнні та політичні ризики, що визначають рамкові умови реалізації інвестиційних рішень. На основі цієї моделі побудовано карту факторного впливу, яка дала змогу виділити найбільш критичні сфери формування інвестспроможності підприємств та сфокусувати подальший кількісний аналіз, та сфокусувати подальший кількісний аналіз, узагальнені результати якого подано в таблиці 1.

Як видно з таблиці 1, найбільш потужний вплив на інвестиційний потенціал мають рентабельність активів та доступ до банківських кредитів. Водночас лише частина факторів є керованими безпосередньо підприємством. До них належать, зокрема, технічне оснащення, фінансова структура та ефективність управління. Зовнішні ж чинники, такі як ринкова кон'юнктура чи державна підтримка, мають суттєвий вплив, але низьку керованість, що створює додаткові ризики. Карти факторного впливу використовуються для обґрунтування управлінських стратегій і пріоритетних напрямів інвестиційної політики підприємства.

Емпірична база дослідження охопила офіційну статистику Державної служби статистики України, галузеві аналітичні матеріали профільних асоціацій та міжнародних організацій, а також результати анкетування керівників та фінансових директорів аграрних підприємств (зокрема підприємств Вінницької області) [8; 9; 11]. Обраний часовий горизонт 2022–2025 рр. дозволив поєднати фактичні дані перших років повномасштабної війни з прогностичними оцінками динаміки ключових показників інвестиційного потенціалу.

На наступному етапі було сформовано систему показників, згрупованих у чотири блоки: фінансовий, ресурсний, маркетинговий та інституційний. До фінансового блоку включено показники рентабельності продажу, рентабельності капіталу, коефіцієнтів ліквідності, фінансової стійкості та самофінансування. Аналіз їх динаміки засвідчив поступове відновлення фінансових результатів аграрних підприємств після шоків 2022 року: покращення маржинальності та здатності генерувати внутрішні інвестиційні ресурси поєднується, однак, зі збереженням підвищеного боргового навантаження для частини суб'єктів і високою чутливістю до коливань цін та витрат. Це вказує на асиметричне відновлення фінансової складової інвестпотенціалу – більш стійкими виявляються підприємства із диверсифікованою структурою доходів та доступом до експортних ринків.

Ресурсний блок індикаторів охоплює фондоозброєність праці, частку модернізованих основних засобів, рівень зношеності техніки, забезпеченість енергетичними та земельними ресурсами. Узагальнення цих показників продемонструвало певне пожвавлення інвестицій у технічне переоснащення після 2023 року, однак темпи оновлення основних засобів залишаються недостатніми порівняно з масштабами втрат і потребами модернізації. Для значної частки підприємств характерні високий рівень фізичного зносу машинно-тракторного парку та низька інноваційна насиченість виробничих потужностей, що стримує реалізацію більш капіталомістких інвестиційних проєктів.

Маркетинговий блок характеризує ринкову позицію підприємств: динаміку частки ринку, стабільність контрактів, ступінь експортної орієнтації, глибину диверсифікації каналів збуту. Отримані результати показали зростання концентрації ринку на користь більш потужних гравців, які змогли зберегти або навіть

Таблиця 1 – Карта факторного впливу на інвестиційний потенціал аграрних підприємств*

Фактор	Тип (внутр./зовніш.)	Ступінь впливу (1–5)	Керованість (низька/середня/висока)
Рентабельність активів	внутрішній	5	висока
Забезпеченість технікою	внутрішній	4	висока
Рівень менеджменту	внутрішній	4	середня
Доступ до банківських кредитів	зовнішній	5	низька
Наявність державної підтримки	зовнішній	4	середня
Стабільність ринків збуту	зовнішній	4	низька
Податкове регулювання	зовнішній	3	низька
Фінансова структура (Debt/Equity)	внутрішній	3	висока
Довіра інвесторів	зовнішній	4	низька

* Матеріали сформовано автором на основі узагальнення статистичних даних Держстату, НБУ, Мінагрополітики, аналітики програм USAID AGRO, та результатів наукових публікацій з інвестиційного менеджменту (зокрема, Лапко О.Є., Савчук В.).

Джерело: складено автором на основі джерел [8–15]

розширити присутність на зовнішніх ринках завдяки адаптації логістики й переорієнтації експортних потоків. Для малих і середніх підприємств типовими є залежність від обмеженої кількості посередників, висока чутливість до логістичних збоїв та обмежені можливості виходу на нові ринки, що знижує їх маркетинговий внесок в інвестиційний потенціал.

Інституційний блок включає показники охоплення державними та донорськими програмами підтримки, участі у кооперативних структурах і кластерах, доступу до гарантійних інструментів, використання аграрних розписок, лізингових програм та інших механізмів ризик-менеджменту. Аналіз показав позитивну динаміку розвитку інституційного середовища: зростає частка підприємств, які залучають грантові кошти, користуються гарантійними програмами, співпрацюють з міжнародними проектами. Водночас охоплення цими інструментами залишається нерівномірним – найбільше виграють середні та великі виробники, тоді як дрібні господарства часто залишаються поза формальними механізмами підтримки.

Для забезпечення порівнянності різнорідних показників усі обрані індикатори було нормовано до інтервалу $[0; 1]$ за принципом «чим більше – тим краще» (з урахуванням можливого інверсного перерахунку для показників ризику і зносу). На основі нормованих значень побудовано інтегральний індекс інвестиційного потенціалу (ІІП) за формулою з ваговим урахуванням блоків: 30 % – фінансові показники, 25 % – ресурсні, 20 % – маркетингові, 25 % – інституційні. Обґрунтування ваг ґрунтується на тому, що фінансові показники безпосередньо відображають здатність підприємства акумулювати та обслуговувати інвестиційні ресурси; ресурсні – забезпечують технічну основу для реалізації інвестиційних проєктів; маркетингові – визначають перспективи монетизації інвестицій; інституційні – формують рамкові можливості доступу до зовнішнього фінансування та зниження ризиків.

Розрахунок інтегрального індексу за 2022–2025 рр. показав, що у 2022 році агрегований рівень інвестиційного потенціалу аграрного сектору відповідав середньому рівню (значення ІІП $\approx 0,75$), що відображало суттєві шоки війни та обмежену здатність підприємств до інвестиційного розширення. У 2023–2024 роках індекс демонстрував сталу позитивну динаміку, наближаючись до високого рівня (понад 0,93), що свідчить про поступове відновлення фінансових, ресурсних і маркетингових позицій підприємств, а також розширення використання інституційних механізмів підтримки. Прогнозне значення на 2025 рік (близьке до 1,00) відображає потенційну можливість досягнення «інвестиційної зрілості» за умови збереження поточних трендів та реалізації задекларованих програм підтримки. Важливо, що інтегральний індекс дозволяє не лише оцінити середній рівень по галузі, а й порівнювати окремі групи підприємств та регіони за ступенем інвестиційної готовності.

На основі розрахованих значень ІІП було проведено групування підприємств за типами інвестиційного профілю. Виокремлено три основні групи. Перша – підприємства з високим рівнем інвестиційного потенціалу: вони характеризуються стабільною прибутковістю, диверсифікованими джерелами фінансування, оновле-

ною матеріально-технічною базою, активною участю в експорті та широким використанням інституційних інструментів підтримки. Друга група – підприємства із середнім рівнем ІІП, які мають відносно задовільні фінансові показники та ресурсну базу, але стикаються з обмеженим доступом до довгострокового фінансування і меншою інтегрованістю в програми підтримки. Третя група – підприємства з низьким інвестиційним потенціалом, переважно малі господарства з нестабільними грошовими потоками, застарілою технікою, слабкою ринковою позицією та мінімальним використанням інструментів зовнішньої підтримки. Саме для останньої групи найбільш актуальною є «пастка низького потенціалу», коли обмежені ресурси та високі ризики взаємно підсилюють одне одного і блокують можливість переходу до траєкторії зростання.

Додатковий аналіз фінансових, ресурсних, організаційних та регуляторних бар'єрів засвідчив, що реалізації наявного інвестиційного потенціалу перешкоджають передусім: недостатній обсяг власних інвестиційних ресурсів, висока залежність від короткострокових кредитів, затримки з відшкодуванням ПДВ для експортерів, бюрократичні процедури доступу до програм підтримки, дефіцит управлінських компетенцій у сфері стратегічного планування та проєктного менеджменту. Це формує «вузькі місця» у ланцюгу формування й використання інвестиційного потенціалу, які потребують адресних рішень як на рівні підприємств, так і на рівні державної та регіональної політики [5; 6].

Таким чином, проведена економічна оцінка дозволила не лише кількісно виміряти рівень інвестиційного потенціалу аграрних підприємств та його динаміку у 2022–2025 рр., а й виявити структурні диспропорції між окремими групами суб'єктів, охарактеризувати ключові фактори зростання й бар'єри реалізації інвестспроможності. Отримані результати створюють основу для подальшого формування цільових заходів з посилення фінансової, ресурсної, маркетингової та інституційної складових інвестиційного потенціалу аграрних підприємств у повоєнний період.

Висновки. У ході дослідження теоретично обґрунтовано та методично розроблено комплексний підхід до економічної оцінки формування інвестиційного потенціалу підприємств аграрного сектору України в умовах повоєнного відновлення. На основі узагальнення наукових підходів конкретизовано сутність інвестиційного потенціалу як інтегральної характеристики інвестспроможності підприємства, що поєднує фінансову, ресурсну, маркетингову та інституційну складові. Запропонована концептуальна модель інвестиційного потенціалу аграрного підприємства дозволила систематизувати внутрішні та зовнішні чинники його формування й задати логіку подальшого кількісного аналізу.

Розроблено систему показників, згрупованих за чотирима ключовими блоками, та методику їх нормування з подальшою побудовою інтегрального індексу інвестиційного потенціалу. Це забезпечило можливість порівняння підприємств з різними масштабами діяльності та виробничою спеціалізацією, а також оцінювання динаміки інвестспроможності в часовому розрізі. Емпіричні результати засвідчили суттєву дифе-

ренціацію інвестиційного потенціалу аграрних підприємств: виокремлено групи суб'єктів з високим, середнім та низьким рівнем інвестиційного потенціалу, для яких характерні різні комбінації фінансових, ресурсних, маркетингових та інституційних параметрів. Особливої уваги потребує група підприємств, що перебувають у «пастці низького потенціалу», коли обмеженість власних ресурсів, застаріла матеріально-технічна база, слабка ринкова позиція та низьке охоплення інструментами інституційної підтримки взаємно підсилюють одне одного й блокують можливість переходу до траєкторії зростання.

Встановлено, що ключовими драйверами зростання інвестиційного потенціалу є стабільна прибутковість і фінансова стійкість, системне оновлення основних засобів, диверсифікована й експортно орієнтована збутова стратегія, а також активна інтегрованість у державні та донорські програми підтримки, кооперативні та кластерні структури. Натомість основними бар'єрами реалізації інвестспроможності виступають дефіцит власних інвестиційних ресурсів, домінування короткострокового кредитування, зтяжні процедури доступу до програм підтримки, логістичні обмеження та недостатній рівень управлінських компетенцій у сфері стратегічного і проєктного менеджменту. Це зумовлює необхідність адресної політики посилення фінансової, ресурсної та інституційної бази інвестиційного потенціалу саме на рівні підприємства.

Практична цінність отриманих результатів полягає в тому, що запропонований інтегральний індекс може використовуватися як діагностичний інструмент для

внутрішнього фінансового менеджменту аграрних підприємств (оцінка стартових позицій, виявлення «вузьких місць», моніторинг ефективності інвестиційної стратегії), а також як аналітична основа для банків, інвесторів, органів влади й донорських організацій при прийнятті рішень щодо кредитування, участі у програмах підтримки та таргетування інструментів відновлення аграрного сектору.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі пов'язані, по-перше, з поглибленням галузевої диференціації інтегральної оцінки – адаптацією методики до окремих підсекторів (рослинництво, тваринництво, органічне виробництво тощо) з урахуванням їх специфіки ризиків і капіталомісткості. По-друге, доцільним є розширення емпіричної бази за рахунок панельних мікроданих та побудова регресійних моделей, які б кількісно відображали вплив інвестиційного потенціалу на фінансові результати, продуктивність та стійкість аграрних підприємств. По-третє, перспективним є інтегрування розробленого індикаторного підходу з інструментами сценарного моделювання та ризик-аналізу для оцінки впливу альтернативних політик підтримки, змін регуляторного середовища й зовнішніх шоків на динаміку інвестиційного потенціалу в середньо- та довгостроковій перспективі. Окремим напрямом подальших досліджень може стати розроблення цифрових аналітичних панелей (dashboards) для оперативного моніторингу інвестиційного потенціалу аграрних підприємств та інтеграція таких рішень у систему стратегічного управління на рівні господарств і регіонів.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія економічного аналізу: підручник. Житомир: ЖДТУ, 2020. 540 с.
2. Савчук В. О. Економічна діагностика діяльності підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 416 с.
3. Кириленко О. П. Інвестиційний потенціал підприємства: аналіз і стратегія розвитку. Харків: Фінанси, 2019. 312 с.
4. Ковальчук Г. І. Оцінка ефективності інвестицій: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 298 с.
5. Лисенко Ю. І. Аналіз інвестиційної привабливості підприємств АПК. *Економіка АПК*. 2022. № 5. С. 47–54.
6. Калюжний С. А. Інституційні засади залучення інвестицій у сільське господарство України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 6. С. 35–41.
7. Поліщук С. І. Фінансово-економічні індикатори інвестиційного потенціалу. *Фінанси України*. 2021. № 12. С. 84–93.
8. Інвестиційний паспорт агропідприємства: аналітична записка. Київ: Міністерство економіки України, 2023. 42 с.
9. Стратегія розвитку аграрного сектору України на 2023–2030 роки [Електронний ресурс]. Київ: Міністерство аграрної політики та продовольства України, 2023. URL: <https://minagro.gov.ua/strategy-agro2030>
10. Методика розрахунку інтегрального індексу інвестиційного потенціалу підприємства. Київ: НАН України, Інститут економіки промисловості, 2021. 28 с.
11. Статистичний щорічник України за 2022 рік. Київ: Державна служба статистики України, 2023. 500 с.
12. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). Ukraine: Rapid Agricultural Needs Assessment, December 2022. Rome: FAO, 2022. 38 p.
13. GIZ. Investment climate in Ukrainian agribusiness: overview report 2023. Kyiv: GIZ Ukraine, 2023. 27 p.
14. World Bank. Ukraine investment climate assessment 2023. Washington, DC: World Bank Group, 2023. 56 p.
15. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Enhancing investment frameworks in the Ukrainian agricultural sector. Paris: OECD Publishing, 2022. 34 p.

References:

1. Butynets F. F. (2020). *Teoriia ekonomichnoho analizu* [Theory of economic analysis]. Zhytomyr: ZhDTU.
2. Savchuk V. O. (2021). *Ekonomichna diagnostyka diialnosti pidpriemstv: Navchalnyi posibnyk* [Economic diagnostics of enterprise activity: Textbook]. Kyiv: Tsentru uchbovoi literatury.
3. Kyrylenko O. P. (2019). *Investytsiynyi potentsial pidpriemstva: Analiz i stratehiia rozvytku* [Investment potential of an enterprise: Analysis and development strategy]. Kharkiv: Finansy.
4. Kovalchuk H. I. (2020). *Otsinka efektyvnosti investytsii* [Evaluation of investment efficiency]. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv.
5. Lysenko Yu. I. (2022). Analiz investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstv APK [Analysis of investment attractiveness of agribusiness enterprises]. *Ekonomika APK*, no. 5, pp. 47–54.
6. Kaliuzhnyi S. A. (2023). Instytutyni zasady zaluchennia investytsii u silske hospodarstvo Ukrainy [Institutional foundations for attracting investment to Ukraine's agriculture]. *Investytsii: Praktyka ta dosvid*, no. 6, pp. 35–41.

7. Polishchuk S. I. (2021). Finansovo-ekonomichni indykatory investytsiinoho potentsialu [Financial and economic indicators of investment potential]. *Finansy Ukrainy*, no. 12, pp. 84–93.
8. Ministry of Economy of Ukraine. (2023). *Investytsiynyi pasport ahropidpriemstva: Analitychna zapyska* [Investment passport of an agricultural enterprise: Analytical brief]. Kyiv.
9. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. (2023). *Stratehiia rozvytku ahrarynoho sektoru Ukrainy na 2023–2030 roky* [Strategy for the development of the agricultural sector of Ukraine for 2023–2030]. Available at: <https://minagro.gov.ua/strategy-agro2030>
10. National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Industrial Economics. (2021). *Metodyka rozrakhunku intehrlnoho indeksu investytsiinoho potentsialu pidpriemstva* [Methodology for calculating the integral index of an enterprise's investment potential]. Kyiv.
11. State Statistics Service of Ukraine. (2023). *Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2022 rik* [Statistical yearbook of Ukraine 2022]. Kyiv: Derzhstat.
12. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2022). *Ukraine: Rapid agricultural needs assessment, December 2022*. Rome: FAO.
13. GIZ Ukraine. (2023). *Investment climate in Ukrainian agribusiness: Overview report 2023*. Kyiv: GIZ.
14. World Bank. (2023). *Ukraine investment climate assessment 2023*. Washington, DC: World Bank Group.
15. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2022). *Enhancing investment frameworks in the Ukrainian agricultural sector*. Paris: OECD Publishing.

Oliifer Dmytro

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

ECONOMIC ASSESSMENT OF THE FORMATION OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF AGRICULTURAL SECTOR ENTERPRISES IN UKRAINE

The article examines the formation and economic assessment of the investment potential of agricultural enterprises in Ukraine in the context of post-war recovery. The relevance of the study is driven by the sharp increase in the need for investments under conditions of destroyed infrastructure, disrupted logistics, reorientation of export flows and heightened financial, political and security risks, combined with a strong differentiation of enterprises' ability to attract and effectively allocate investment resources. The purpose of the article is to develop and test a comprehensive approach to measuring investment potential at the micro level that goes beyond fragmented financial indicators and captures the multi-component nature of investment capacity. The methodology is based on the selection and justification of a system of indicators that reflect the financial, resource, marketing and institutional dimensions of investment potential, including capital structure, liquidity, profitability, quality of asset base, access to land, participation in support programmes and export orientation. These indicators are normalised and aggregated into an integral index that allows cross-enterprise comparisons, ranking of firms and clustering of agricultural producers by the level of their investment capacity. The empirical assessment makes it possible to identify enterprises trapped in a "low potential" situation and to distinguish them from entities demonstrating a high ability to mobilise resources for recovery, technological modernisation and long-term growth. The key results show significant differentiation of investment potential across agricultural enterprises and highlight the decisive role of market positioning, risk profile, institutional environment and quality of resource provision alongside traditional financial metrics. The practical value of the study lies in providing an applied diagnostic tool for identifying strengths and weaknesses of the investment potential of agricultural enterprises, substantiating priorities of investment strategy in the post-war period, improving management decisions at the firm level and enhancing the targeting of state and donor support instruments.

Keywords: investment potential, economic assessment, agricultural sector, agricultural enterprises, integral index, investment capacity, investment resources, post-war recovery, investment strategy.

JEL classification: G32, E22, Q14

Стаття надійшла: 06.11.2025

Стаття прийнята: 25.11.2025

Стаття опублікована: 30.12.2025